

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania M.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Koszalinie
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 listopada 2025 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 23 maja 2024 r., sygn. akt III AUa 136/24,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Koszalinie na rzecz M.K. 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset) z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

[A.P.]

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Koszalinie decyzją z dnia 21 lipca 2023 r. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe M.K., podlegającej ubezpieczeniom jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą za okres od listopada 2022 do czerwca 2023 r., wynosi równowartość kwot wskazanych w treści decyzji (stanowiących 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego,

tj. ustalonych według ogólnej stawki dla przedsiębiorców, niekorzystający z ulgi „mały ZUS plus”).

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2024 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie zmienił zaskarżoną decyzję ustalając, że podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne M.K. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od listopada 2022 r. do czerwca 2023 r. są w poszczególnych miesiącach tego okresu równowarte kwotom zadeklarowanym przez płatniczkę składek.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2024 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację organu rentowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżył wyrok Sądu odwoławczego, w skardze kasacyjnej powołał się na naruszenie art. 18 ust. 8, art. 18c ust. 1, 2 i 11 pkt 6 i art. 20 ust. 1 w zw. z art. 36 ust. 14a pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w sprawie polegające na przyjęciu, że dla osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, która przed okresem pobierania zasiłku macierzyńskiego korzystała z preferencyjnego ustalenia podstawy wymiaru składek – „mały ZUS plus”, celem skorzystania nadal z preferencyjnego ustalenia wysokości składek na ubezpieczenia społeczne zgodnie z zasadami przewidzianymi w programie „mały ZUS plus” po zaprzestaniu pobierania zasiłku macierzyńskiego w trakcie danego roku właściwym do zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności, jest termin określony w art. 36 ust. 14a pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z pominięciem terminów określonych w art. 18c tejże ustawy.

Zdaniem organu rentowego w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa materialnego - art. 36 ust. 14a pkt 2 w zw. z art. 18c z ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w zakresie ustalenia, czy dla osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, która przed okresem pobierania zasiłku macierzyńskiego korzystała z preferencyjnego ustalenia podstawy wymiaru składek - „mały ZUS plus”, celem skorzystania nadal z preferencyjnego ustalenia wysokości składek na ubezpieczenia społeczne zgodnie z zasadami przewidzianymi w programie „mały ZUS plus” po zaprzestaniu pobierania zasiłku macierzyńskiego w trakcie danego roku właściwym do

zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności, jest termin określony w art. 36 ust. 14a pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czy też termin określony w art. 18c tejże ustawy.

Zdaniem organu rentowego, jeżeli po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego ubezpieczona przewidywała dalsze prowadzenie działalności gospodarczej, to w terminie do 31 stycznia 2022 r. powinna była dokonać zgłoszenia - od 1 stycznia 2022 roku, do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z kodem tytułu uwzględniającym ulgę „mały ZUS plus” (05 90 00). W przypadku chęci skorzystania z ulgi „mały ZUS plus” zobowiązana była do stosowania tego kodu do 31 grudnia 2021 r. Od 1 stycznia do 23 listopada 2022 r. powinna zgłosić się do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z kodem 05 90 00. Niezachowanie terminów przekazania dokumentów zgłoszeniowych, determinuje brak uprawnienia ubezpieczonej do skorzystania w 2022 roku, a następnie w 2023 r. z zasad ustalania najniższej podstawy wymiaru składek uzależnionej od dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym.

Sąd Najwyższy zważył:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania, gdyż w sprawie nie występuje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Staje się to zrozumiałe, jeśli weźmie się pod uwagę – co podkreślił Sąd odwoławczy, a co konsekwentnie ignoruje organ rentowy - że żaden przepis ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie nakazywał ubezpieczonej zgłoszenia zmiany danych związanych ze sposobem obliczania podstawy wymiaru składek w styczniu 2022 r., w sytuacji, gdy do listopada 2022 r. korzystała z zasiłku macierzyńskiego. W tym ujęciu trzeba podkreślić, że u podstaw „potrzeby wykładni przepisów” warunkujących przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania leży zanegowanie możliwości zastosowania terminu z art. 36 ust. 14a pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i podkreślenie, że zastosowanie znajdują terminy z art. 18c tejże ustawy. Zamysł tej jest problematyczny, co staje się jasne,

jeśli weźmie się pod uwagę, że art. 18c ustawy systemowej składa się trzynastu jednostek redakcyjnych (ustępów), a organ rentowy nie wyjaśnia w której z tych jednostek kryje się ów konkurencyjny termin. Można się tylko domyślać, że chodzi o art. 18c ust. 9 ustawy systemowej. W tym miejscu należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zgłoszonych podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Ma to znaczenie, gdyż skarżący formułując zarzut skargi kasacyjnej nie wymienił art. 18c ust. 9 ustawy systemowej, a ze wskazanego w skardze art. 18c ust. 1, 2 i 11 pkt 6 ustawy systemowej nie wynika żaden termin, który mógłby zostać przeciwstawiony art. 36 ust. 14a pkt 2 tej ustawy. Znaczy to tyle, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie doprowadzi do wyjaśnienia wątpliwości, których doszukuje się organ rentowy. Sąd Najwyższy wobec ograniczenia z art. 398¹³ § 1 k.p.c. byłby w takim wypadku zmuszony do oddalenia skargi kasacyjnej wobec braku wskazania na adekwatne podstawy prawne.

Na zakończenie trzeba stwierdzić, że ulga przewidziana w art. 18c ustawy systemowej co do zasady przyznawana jest w sekwencji rocznej. Od wzorca tego ustawodawca przewidział jednak wyjątek. Wyraźnie zaznaczono go w ostatnim zdaniu art. 18c ust. 9 ustawy systemowej. W rezultacie sposób myślenia organu rentowego zakładający, że korzystanie z ulgi wymaga dokonanie stosowanych zgłoszeń każdorazowo od stycznia, choć w miesiącu tym ubezpieczony nie może jeszcze korzystać z ulgi, nie ma odzwierciedlenia w obowiązujących przepisach. Sąd Najwyższy ma obowiązek przyjąć skargę kasacyjną do rozpoznania, jeśli w sprawie występują „poważne wątpliwości” interpretacyjne. Analiza wyводу organu rentowego prowadzi do konkluzji, że przedstawione wątpliwości nie posiadają statusu kwalifikowanego – nie są „poważnymi wątpliwościami”, czyli takimi, których nie można wyjaśnić w ramach standardowej wykładni przepisów.

Kierując się wskazanymi racjami, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[A.P.]

[a.f.]